

บทที่ 4

ทักษะการเฝ้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ

ความหมาย

การเฝ้าความสนใจ หรือการแปรเปลี่ยนความสนใจ (Variation) หมายถึงกระบวนการ กลวิธี หรือวิธีการที่ใช้เพื่อขจัดอุปสรรคความเบื่อหน่ายการเรียน และช่วยเพิ่มพูนความสนใจ ใคร่รู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยช่วยให้ผู้เรียนมีสมาธิแน่วแน่อยู่กับบทเรียน มีความสนใจ กระตือรือร้น ติดตามบทเรียนตลอดเวลา และพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกชั้นตอน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาการตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ กล่าวคือ สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ เดิมให้ประสานสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ และมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การมีพฤติกรรมที่พึง ประสงค์

มโนทัศน์และหลักการ

วิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนให้ได้ผลดี มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดเวลาและสม่ำเสมอได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยการใช้ “ทักษะ การเฝ้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ” ที่ดี มีความเหมาะสมสัมพันธ์กับวัย ชั้นเรียน และบทเรียน เป็นองค์ประกอบ ซึ่งอาจจะทำได้หลายวิธี

เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการเฝ้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ

จากหลักการแห่งทฤษฎีทางจิตวิทยา เราทราบว่า “การเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นแบบใด ก็จะได้จากประสบการณ์ตรง จากการดู การฟัง หรือจากการอ่านก็ตาม ส่วนมากขึ้นอยู่กับบุคคล ที่จะทำให้ความสนใจในแหล่งความรู้ นั้น เพราะการรับรู้เป็นขบวนการที่คล่องตัว (active) และต้อง อาศัยการเลือกสรรอย่างลึกซึ้ง (highly selective) ตามปกติอวัยวะต่างๆ ของมนุษย์จะไม่สามารถ รับรู้ข้อมูลทั้งหมด หรือแม้บางส่วนที่ผ่านประสาทสัมผัสเข้ามาในเวลาเดียวกันได้ ดังนั้น การ ที่เราจะเรียนรู้ถึงสิ่งต่างๆ รอบตัวเราให้ดีขึ้นได้นั้น เราต้องรู้จักเฟ้นความสนใจให้อยู่ที่จุดใดจุดหนึ่ง ของประสาทสัมผัสของเรา และตัดสิ่งอื่นที่ผ่านประสาทสัมผัสเข้ามาออกไปเสีย ตัวอย่างเช่น ผู้ฟังได้ใช้สายตาเป็นครั้งแรก (หลังจากการผ่าตัดต่อกระจก) ตอนแรกจะรู้สึกว่ามีภาพต่างๆ ผ่านเข้ามาอย่างมากมาย ต้องใช้เวลาหลายสัปดาห์หรือหลายเดือนทีเดียวกว่าจะสามารถเลือกมอง สิ่งต่างๆ ให้เป็นรูปเป็นร่างได้ เช่น มองเห็นรูปสามเหลี่ยมและรูปสี่เหลี่ยมแตกต่างกัน อีกตัว

อย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดคือ คนเรามีความสามารถมากทีเดียว ในการที่จะตัดเสียงสนทนาของคนอื่น ในงานเลี้ยงหรือสังสรรค์ออกไป เพื่อที่จะฟังสิ่งที่คนหนึ่งกำลังพูดอยู่ ฉะนั้น เมื่อเรารู้จักเปลี่ยนจุดสนใจได้เราก็สามารถฟังแต่ละคนพูดในขณะเดียวกันได้

ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้จักมีสมาธิในสิ่งที่กำลังทำอยู่ในกรณีเช่นนี้ ครูต้องยอมรับว่าความสนใจของคนนั้นมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่งอยู่เสมอ เพราะเป็นการยากที่คนเราจะสนใจในสิ่งเดียวเกินกว่า 2-3 นาทีได้ ยกตัวอย่างเช่น ในการฟังการบรรยายที่กินเวลาครึ่งชั่วโมง มีคนน้อยคนนักที่จะมีสมาธิฟังอยู่ตลอดเวลา บางทีเขาอาจคิดถึงสิ่งที่เขาต้องทำหลังการบรรยาย อาจมองดูสิ่งอื่นหรือคนในห้อง อาจวิเคราะห์กิริยาท่าทางของผู้บรรยาย หรืออาจนั่งวาดรูปเล่นบนสมุดจดงานก็ได้ ฯลฯ

มีหลักฐานมากมายที่แสดงว่าการแปรเปลี่ยนความสนใจของคนเรานั้น เป็นผลสะท้อนมาจากความต้องการที่จะสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายและความต้องการที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ (คำว่า "ต้องการ" หมายถึง "กระสวนอันสม่ำเสมอของแรงกระตุ้น" หรือ consistent pattern of motivation ผู้ที่ถูกจ้างให้อยู่ในสภาพที่ถูกจำกัดการรับรู้ (เช่น อยู่ในห้องที่มีสิ่งต่างๆ ทางด้านแสง เสียง รูปร่าง และเนื้อที่จำกัดที่สุด) ได้ร้องขอสิ่งบันเทิงแม้จะเป็นเพียงน้อยนิดก็ตามอยู่เสมอ และแจ้งว่ารู้สึกหงุดหงิดไม่สบายใจ เกิดภาพลวงตาต่างๆ และได้ขอร้องให้ยุติการทดลองโดยเร็ว การขังเดี่ยวของนักโทษ ก็มีแนวโน้มที่ให้ผลเช่นเดียวกัน นักโทษจะพยายามค้นหาสิ่งที่แปลกออกไปเพื่อการรับรู้ หรือหาอะไรมาทำเพื่อไม่ให้ตนเองประสาทเสีย

ในชั้นการเรียนก็เช่นเดียวกัน นักเรียนจะหาทางทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการในการรับรู้ของเขา ถ้าครูไม่เป็นผู้จัดให้ เขาก็ต้องจัดหาเอง ครูจึงควรจัดสิ่งที่สนองความต้องการของนักเรียนไว้ให้ได้เรียนได้อย่างเพียงพอ

การค้นคว้าทางจิตวิทยาทำให้รู้ว่า มีปัจจัยหลายอย่างรอบตัวเรามีอิทธิพลต่อสิ่งที่เราสนใจ ในบรรดาสิ่งที่ทำให้เราสนใจได้นั้นก็มี

1. ความเข้มข้น (Intensity) เสียงยิ่งดัง หรือแสงยิ่งสว่างมากขึ้นเท่าใดก็ยิ่งดึงดูดความสนใจมากขึ้นเท่านั้น ตามปกติคนเราสามารถปรับการรับรู้ให้เข้ากับความเข้มข้นต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วเสมอ ยกเว้นในกรณีทีเสียงดังมากเกินไปหรือแสงจ้าเกินไปเท่านั้น ดังนั้นเสียงที่ดังติดต่อกันหรือสภาพที่มีสีสว่างมากอยู่ตลอดเวลา ก็มีแนวโน้มที่จะได้รับความสนใจน้อยลงไปในระยะหลังได้
2. ความแตกต่าง (Contrast) สิ่งใดก็ตามที่ใหญ่กว่าหรือแปลกไปกว่าสิ่งที่อยู่รอบตัวมันย่อมดึงดูดความสนใจได้มากกว่า ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ผ่านเข้ามาในสายตาชั่วขณะหรือสิ่งที่เปลี่ยนไป

ตามเวลาโดยเฉพาะ เช่น นาฬิกาที่หยุดเดินจะได้รับความสนใจมากกว่านาฬิกาที่เดินอยู่ตามปกติ คนที่ลุกขึ้นยืนก็จะได้รับความสนใจมากกว่าคนที่ยืนอยู่แล้ว

3. การเคลื่อนไหว (Movement) สายตาของเรามักจะมองสิ่งที่เคลื่อนไหว หรือสิ่งที่เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่แตกต่างจากสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวมัน

4. กิจกรรมที่ทำด้วยตนเอง (Self-activity) ตามปกติเราจะสนใจในสิ่งที่เรากำลังทำด้วยตัวของเราเองมากกว่าสิ่งอื่น เป็นต้นว่า เราสนใจในสิ่งที่เรากำลังทำอยู่มากกว่าสิ่งที่เราไม่ได้จัดทำ

ข้อมูลที่ได้จากห้องเรียน

ก. สิ่งที่นักเรียนชอบ นักเรียนมักจะบอกว่าบทเรียนที่เขาชอบจะได้แก่บทเรียนที่เขามีโอกาสได้ร่วมทำกิจกรรมหรือร่วมอภิปรายมากที่สุด รวมทั้งบทเรียนที่ให้ประสบการณ์ใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม บทเรียนใดก็ตามที่มีสิ่งแปลกๆ ออกไปด้วย

ข. โสตทัศนูปกรณ์ ถึงแม้จะยังไม่มียุคพื้นฐานแน่นอนอันใดที่จะยืนยันได้ว่าการใช้โสตทัศนูปกรณ์ จะช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนก็ตาม อาจารย์ทั้งหลายก็ยังเห็นพ้องเป็นเสียงเดียวกันอย่างมั่นคงและกระตือรือร้นถึงประโยชน์ของการใช้โสตทัศนูปกรณ์มาเป็นปีๆ แล้ว

ค. พฤติกรรมส่วนบุคคลของครู การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับความสัมฤทธิ์ผลของนักเรียน ได้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่มีครูเป็นคนกระตือรือร้นเร็ว ความสนใจแก่ คล่องแคล่ว และแสดงทั้งท่าทาง และวาจาแก่นั้น ทำให้นักเรียนเรียนได้ดีกว่าการที่มีครูเป็นคนเฉื่อยชา หรือพูดซ้ำซากน่าเบื่อหน่าย ความกระตือรือร้นและความสามารถในการแสดงออกของครู อันมีผลต่อการเรียนของนักเรียนนั้น เป็นที่ต้องการและกล่าวขวัญถึงมากกว่าพฤติกรรมการสอนแบบอื่นๆ

พฤติกรรมการสอนของครู ที่แสดงความกระตือรือร้นและเร้าใจนักเรียนได้นั้นเป็นอย่างไร คำถามนี้ยากที่จะตอบ แต่อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยได้พบว่า คุณลักษณะพิเศษเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การเคลื่อนไหว การใช้ท่าทางการเปลี่ยนระดับเสียง การเปลี่ยนความดังของเสียง และการใช้เสียงสูง-ต่ำ¹

กล่าวโดยสรุปแล้ว เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องมีการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจผู้เรียนก็เนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนการสอนนั้นๆ ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร
2. วิธีการสื่อความหมายและกิจกรรมน่าเบื่อ

¹ Stirling-University, เอกสารการประชุมปฏิบัติการสวนจุลภาค (วิทยาลัยครูนครสวรรค์, 2519)

3. เนื้อหาสาระความรู้ไม่มีอะไรแปลกใหม่
4. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
5. ผู้สอนไม่มีการเสริมกำลังใจการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
6. ผู้เรียนขาดสมาธิที่จะติดตามบทเรียน และไม่อาจควบคุมพฤติกรรมความสนใจด้วยตนเองได้
7. เป็นไปตามธรรมชาติทั่วไปของพฤติกรรมมนุษย์ซึ่งจะมีลักษณะแปรเปลี่ยนความสนใจจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง และสิ่งต่อๆ ไปเรื่อยๆ
8. มีความจำกัดในเรื่องช่วงเวลาของการให้ความสนใจบทเรียน เช่นเด็กทุกๆ ไปจะมีช่วงความสนใจอย่างต่อเนื่องได้ไม่เกิน 15 นาที¹ แต่ในรายที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ หรือมีสิ่งเร้า อาจมีช่วงความสนใจนานกว่าได้
9. ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ และกระบวนการวัดประเมินผลดีพอ ซึ่งโดยหลักจะต้องจัดและดำเนินการให้สัมพันธ์กับกระบวนการเรียนการสอนทั้งระบบ
10. ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนเนื้อหาและกิจกรรมนั้น
11. ผู้เรียนกำลังสนใจกิจกรรมหรือประสบการณ์เดิมที่กระทำอยู่ก่อนหน้า มากกว่าการเรียนประสบการณ์ใหม่ขณะนั้น
12. ผู้เรียนกำลังแปรเปลี่ยนไปสนใจประสบการณ์อื่นๆ ต่อไป มากกว่าประสบการณ์ที่กำลังเรียนรู้อยู่ในขณะนั้น

จุดประสงค์สำคัญของการใช้ทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ

1. มุ่งให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน และเกิดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์
2. มุ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนหลายๆ แบบ เพื่อจะได้เกิดประสบการณ์ต่างๆ ครอบถ้วน
3. มุ่งให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียน และเรียนได้อย่างดี
4. มุ่งให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียนอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการเรียนนั้นๆ
5. มุ่งให้ผู้เรียนผู้สอนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จุดมุ่งหมาย

¹ การเรียนการสอนปัจจุบัน เริ่มมีแนวโน้มมีข้อยกเว้นที่ว่าควรจัดคาบเวลาเรียนให้ต่างกันตามความเหมาะสม และแต่ละคาบถ้าเป็นการเรียนรู้เพียงจุดประสงค์เดียวก็ควรใช้เวลาเรียน 15 นาที/คาบ/ จุดประสงค์การเรียนรู้ สำหรับกรณีการจัดคาบเวลาเท่ากันคาบละ 50 นาที ก็ควรกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ประมาณ 3 จุดประสงค์ หรือ 2 จุดประสงค์ ถ้าต้องการเวลาประกอบกิจกรรมบางกิจกรรมมากกว่าปกติ

ความต้องการ วิธีการเรียน และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือช่วยกันประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลดี

6. มุ่งช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหมาย เนื่องจากทั้งผู้เรียนผู้สอนให้ความร่วมมือกัน และเป็นกระบวนการสื่อความหมาย 2 ทาง (2 way-communication)

7. มุ่งสร้างบรรยากาศที่ดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

8. มุ่งช่วยให้ผู้สอนสอนได้ตามแผนการสอนครบถ้วน และมีประสิทธิภาพ

9. มุ่งช่วยลดภาระในการใช้ความพยายามและพลังในการสอนและการควบคุมชั้นเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมที่จะสอนเพื่อให้เกิดผลดี

10. ช่วยสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือมีนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ เพราะได้รับการฝึกให้สนใจ และรักเรียน ซึ่งนับได้ว่าเป็นการส่งเสริมแนวทางการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีและถูกทางวิธีหนึ่ง

11. เป็นเครื่องชี้ให้เห็นความจริงที่ว่า “การสอน” (Teaching) เป็นทั้งศาสตร์ และศิลปะ ผู้ที่มีประกาศนียบัตรรับรองการเป็นครู (Teaching Licence) จากสถาบันฝึกหัดครู หรือสถาบันวิชาชีพทางศึกษาศาสตร์เท่านั้นที่จะสามารถรู้เทคนิควิธีการ และสามารถใช้อย่างผู้มีทักษะประกอบการสอนเพื่อให้เกิดผลได้ดีกว่า

12. เป็นเครื่องมือ เทคนิควิธีการ หรือองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยผู้เรียนผู้สอนให้ประสบความสำเร็จ (Achievement) ในการเรียนการสอนสมตามความมุ่งหมาย

แบบและวิธีการของทักษะการเฝ้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ

อาจดำเนินการได้หลายวิธีการ เช่น

1. การใช้วาทะ ภาษา และนำเสียงที่ชวนฟัง หรือน่าสนใจ

การพูดที่ดีเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ที่ต้องอาศัยคุณลักษณะความสามารถ ความรอบรู้ และการมีประสบการณ์เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความชำนาญชำนาญในการใช้วาทะ ภาษา และนำเสียงที่ชวนฟังหรือน่าสนใจ” ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งจำเป็น แต่อาจฝึกฝนอบรมให้มีทักษะที่ดีและเหมาะสมได้

ลักษณะการพูดที่ดีควรประกอบด้วยการใช้วาทะที่สุภาพ ไพเราะ พูดได้ชัดเจน ถูกต้อง มีขั้นตอนในการพูด ไม่เร็วหรือช้าจนเกินไป ได้เนื้อหาสาระสำคัญครบถ้วน ให้ความรู้ ความคิดใหม่ๆ มีการสรุปที่กะทัดรัด รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้

ใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม มีน้ำเสียงที่อ่อนโยนชวนฟัง และสร้างจินตนาการตาม แต่มีจังหวะ การเน้นความสำคัญ หรือจุดที่น่าสนใจ แสดงความจริงจังและมีความจริงจังต่อผู้ฟัง มีการเว้นและ เสริมกำลังใจผู้ฟังให้สนใจใคร่รู้และติดตามเรื่องโดยตลอด (ควรมีการใช้ท่าทาง และสื่อการเรียน การสอนประกอบการพูด เพื่อให้ได้ผลดีและน่าสนใจยิ่งขึ้น)

อหนึ่งการพูดด้วยน้ำเสียงที่ราบเรียบ ปราศจากจังหวะการเน้นเสียงหนักเบา การใช้ เสียงค่อยเกินไป การพูดเร็วหรือช้าเกินไป รวมทั้งการพูดโดยใช้คำประกอบที่ไม่มีความหมาย มากจนเกินไปเป็นลักษณะการพูดที่ไม่ดี และชวนให้ผู้ฟังเบื่อหน่ายหมดความสนใจได้โดยง่าย จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรใช้

2. การใช้ท่าทางประกอบ

การแสดงบุคลิกลักษณะท่าทาง ได้แก่การใช้อวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย เช่น คีรษะ แขน มือ หรือการแสดงอากัปกิริยาความรู้สึกทางสีหน้า ท่าทาง ประกอบการสอนเพื่อให้ดูจริงจัง และสมจริง รวมทั้งเพื่อเป็นการสื่อความหมาย ความคิด และความรู้สึก นับเป็น พฤติกรรมที่สำคัญและจำเป็นที่จะต้องใช้ประกอบการพูดหรือการสอนเพื่อให้เกิดผลดี และช่วย ลดปริมาณการพูดให้น้อยลง ซึ่งผู้สอนทุกคนควรจะต้องศึกษาวิธีการ และฝึกฝนการใช้เพื่อให้เกิด ทักษะ สามารถนำไปใช้ได้คล่องแคล่ว สัมพันธ์และกลมกลืนกับการดำเนินกระบวนการ เรียนการสอนทุกขั้นตอน

3. การเคลื่อนไหว (ตัว) หรือเคลื่อนที่ของผู้สอน

การแสดงพฤติกรรมของครูขณะทำการสอน ไม่ควรสอนโดยการนั่ง หรือยืนประจำ ที่เพียงตำแหน่งเดียว เพราะเท่ากับเป็นการบังคับทางอ้อมให้ผู้เรียนต้องฟังความสนใจไปยังจุดๆ เดียว ย่อมจะทำให้สายตาเกิดความล้า หมดความสนใจ และเกิดความเบื่อหน่ายได้โดยง่าย ดังนั้นเพื่อ จะทำให้การสอนเกิดผลดี ผู้สอนจึงควรฝึกอิริยาบถให้มีความเคยชินที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ขณะสอน กล่าวคือ มีการยืน นั่ง หรือเปลี่ยนที่ด้วยการเคลื่อนไหว (ตัว) หรือเคลื่อนที่จากตำแหน่ง หนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย รู้ระลึกร่างตัว และมีเจตนาที่จะเป็นการเร้าผู้เรียนให้เกิด ความสนใจ สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การเน้นจุดที่สำคัญหรือควรสนใจ

โดยปกติเนื้อหาที่สอนจะมีรายละเอียดและส่วนที่เป็นหัวใจของเรื่องหรือมีความ สำคัญมากน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้นในการนำเสนอเนื้อหาซึ่งจะให้ “แนวความคิดที่สำคัญของ เรื่อง” ผู้สอนจึงควรตระหนักความจริงและเพื่อให้เกิดผลดีจึงควรแสดงพฤติกรรมการเน้น “จุด ที่สำคัญหรือควรสนใจ” ด้วยการเน้นคำพูดให้หนักแน่น จริงจัง แสดงความสำคัญด้วยน้ำเสียง

จังหวะการพูด และการแสดงสีหน้าท่าทางประกอบให้ดูสมจริง เพื่อเร้าผู้เรียนให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเห็นในความสำคัญคล้อยตามไปด้วย

5. การทอดระยะหรือเว้นระยะ (การพูด)

นักพูดที่สามารถ หรือมีศิลปะการพูดที่ดี รวมทั้งดารานักแสดงเจ้าบทบาท จะมีวิธีการพูดที่เป็นเอกลักษณ์เหมือนกันอยู่ประการหนึ่ง คือ การพูดอย่างมีศิลปะ โดยรู้ว่าจะพูดอย่างไรจึงจะสมบทบาท ชวนฟัง และควรค่าต่อการติดตาม เมื่อใดควรเน้นคำพูดก็เน้นให้เห็นความสำคัญ และเมื่อใดควรหยุด ทอดระยะ หรือเว้นระยะการพูด เพื่อคลายอารมณ์กดดันผู้ฟัง หรือเป็นการเร้าผู้ฟังให้ตั้งสติ รวบรวมความคิด เรื่องราว ประมวลสัมพันธ์ประสบการณ์เดิม และประสบการณ์ใหม่เข้าด้วยกัน ก่อนที่จะติดตามฟังเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่อไปด้วยความสนใจเป็นอย่างยิ่ง การสอนของครูก็เช่นเดียวกัน...ถ้าจะให้ได้ผลดีก็จำเป็นต้องรู้และใช้ทักษะหรือศิลปะการพูดด้วยวิธีดังกล่าว คือมีการทอดระยะ หรือเว้นระยะการพูดเพื่อช่วยผู้เรียนให้ได้มีเวลาคิด เชื่อมโยงประสบการณ์ สรุปสาระสำคัญ และมีความพร้อมที่จะเรียนให้ได้ผลดีต่อไป

หนึ่งการพูดที่มีการทอดระยะการพูดอย่างมีศิลปะ มีความเหมาะสมกลมกลืนกับบทบาทท่าทาง และการดำเนินเรื่องหรือกระบวนการเช่นการสอน ยังจัดว่าเป็นการเร้าความสนใจผู้เรียนอย่างได้ผลดีด้วย

6. การจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรม

การเปิดโอกาสหรือกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมเช่น ร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็น แสดงบทบาท เล่นเกมส์ ช่วยนำเสนอและใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ การติดวัสดุอุปกรณ์บนกระดาน การฉายสไลด์ ภาพยนตร์ หรือการใช้เทปประกอบการเรียนหรือกิจกรรม ล้วนแต่เป็นการเร้าผู้เรียนให้มีการเคลื่อนไหว หรือเปลี่ยนแปลงอิริยาบถ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนคลายความเบื่อหน่ายและเกิดความสนใจบทเรียนดีขึ้น

7. การเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้รับรู้ในตัวผู้เรียนโดยผ่านประสาทสัมผัสหลายๆ ทาง

การวางแผนดำเนินกระบวนการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ โดยผ่านประสาทสัมผัสการรับรู้หลายๆ ทางเช่น

7.1 ทางตา ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเขียนกระดานดำของครู เพื่อนนักเรียน หรือวิทยากร การดูภาพยนตร์ สไลด์ แผ่นโปรงใส ภาพ แผนที่ แผนภูมิ และหนังสือเรียน ฯลฯ

7.2 ทางหู ด้วยการฟังคำสอน การอภิปราย การอ่านทำนองเสนาะจากเทปเสียง การบรรยายภาพยนตร์ และคำอธิบายประกอบการฉายสไลด์ หรือฟิล์มสตริพ ฯลฯ

7.3 ทางปาก ได้แก่การฝึกทักษะการอ่าน การพูด การอธิบาย และการทดลอง (ชิม) ฯลฯ

7.4 ทางมือ ได้แก่การลงมือประกอบกิจกรรม การเขียน การจัดนิทรรศการ การชี้แผนที่ การทำกิจกรรมศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ

ในกรณีต้องการให้ผู้เรียนได้ผลดีต่อการเรียนรู้ ผู้สอนควรกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้กระทำโดยผ่านประสาทสัมผัสหลายๆ ทางคละกันไป เช่นการร่ำให้ผู้เรียน ฟัง (ด้วยหู) คิด (ด้วยสมอง) จดบันทึกคำบรรยาย (ด้วยมือ) ดูภาพยนตร์ หรือสไลด์ (ด้วยตา) ...อภิปราย จดบันทึก ชี้แผนที่ เล่นเกมส์ต่างๆ ฯลฯ

8. การใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบ

สื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุและอุปกรณ์ เป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งผู้เรียนสามารถเห็นได้ด้วยตา ได้ยินเสียงด้วยหู สัมผัสได้ด้วยกาย เช่นมือ จึงนับเป็นสิ่งช่วยให้เกิดการเรียนได้ครบทั้ง 3 ทาง ได้แก่ พุทธิศึกษา (Cognitive Domain) หมายถึงการพัฒนาทางสติปัญญา, เจตนาศึกษา (Affective Domain) หมายถึงการพัฒนาทางด้านทัศนคติ ค่านิยม และความรู้สึกนึกคิด, ทักษะศึกษา (Psychomotor Domain) หมายถึงการพัฒนาทางด้านทักษะความสามารถ และความชำนาญ ทั้งยังช่วยเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม เช่นการแสดงสิ่งหรือเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสนใจ มีความเข้าใจได้ลึกซึ้ง กว้าง จำได้ดีและนาน รวมทั้งทำให้ได้ประสบการณ์เป็นระบบหลายรูปแบบ จึงเป็นการเรียนรู้ที่ถูกต้อง สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อหน่ายด้วย

9. การใช้สถานการณ์จำลอง

การจำลองสถานการณ์จริง (Simulation) หรือการแสดงบทบาทเลียนเหตุการณ์จริง (Role-playing) นับเป็นสื่อและกระบวนการเร้าผู้เรียนให้เกิดความสนใจบทเรียน และลดความเบื่อหน่ายต่อสภาพการเรียนการสอนแบบเดิมที่จำเจซ้ำซาก แต่เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมจัดสถานการณ์จำลอง หรือแสดงบทบาทอย่างหนึ่งอย่างใด ย่อมเป็นเครื่องกระตุ้นผู้เรียนให้มีชีวิตชีวา กระตือรือร้น และสนุกสนานไปกับบทเรียน จึงทำให้บทเรียนมีความหมาย และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น

10. การใช้เกมส์การแข่งขัน

เกมส์และการแข่งขันประเภทต่างๆ ที่ใช้เวลาสั้นๆ ไม่มากนัก นับได้ว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่สามารถเร้าหรือแปรเปลี่ยนความสนใจของผู้เรียนให้เรียนด้วยความสนุกสนาน กระตือรือร้น มีชีวิตชีวา และได้ผลดี ซึ่งอาจกระทำได้เช่น การชี้แผนที่ การลงตำแหน่งในแผนที่

โครงร่าง การประกอบกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ การตอบคำถาม การอภิปราย และการโต้เถียง ฯลฯ ส่วนเกมส์ก็ได้แก่ เกมส์โต้ทายคำตอบ เกมส์ 5-10 คำถาม เกมส์รูปภาพ หรือต่อชิ้นส่วนของแผนที่ เกมส์ตบปลา หรือผลไม้ เพื่อตอบคำถาม หรือกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดตามคำสั่ง เกมส์กิจกรรมเข้าจังหวะ และการเพลงประกอบ ฯลฯ

11. การสาธิตประกอบ

เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่น่าสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หรือสามารถสื่อความหมายความเข้าใจผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการบรรยายหรือการสอนของครูโดยตรง แต่เพียงอย่างเดียว ตัวอย่างการสาธิตเช่น การสรุปสาเหตุของสงครามโลกด้วยแผ่นโปร่งใส การแสดงเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 1-2 บางตอนด้วยภาพสไลด์ หรือภาพยนตร์ การสาธิตศิลปการแสดงพื้นเมืองของภาคต่างๆ เช่น การฟ้อนเล็บของภาคเหนือ การเป่าแคนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การรำไทย เช่น ลอยฉัตรพญามังกร หรือการแสดงละครของภาคกลาง และการรำโนรา หรือการแสดงหนังตะลุงของภาคใต้ ซึ่งอาจสาธิตโดยการแสดงของครูและนักเรียนร่วมกัน ฯลฯ การสาธิตประกอบนับได้ว่าเป็นกิจกรรมหรือสื่อของการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจจากการเบื่อหน่ายบทเรียน ให้หันมาสนใจ สนุกสนานไปกับภาพสาธิตการแสดงที่ได้เห็น ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และช่วยให้การเรียนรู้ต่อเนื่องดีขึ้น

12. การสร้างบรรยากาศที่ดี

เป็นการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจของผู้เรียนได้ดี ถ้าผู้สอนสามารถสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นตลอดเวลาของการสอน อาจกระทำได้ยาก แต่ก็สามารถฝึกทักษะการสร้างบรรยากาศที่ดี หรือขจัด หรือลดการสร้างบรรยากาศที่เลวหรือไม่ดีเสียได้ วิธีการหรือองค์ประกอบที่สำคัญส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ และพฤติกรรมการแสดงออกของผู้สอน ถ้าผู้สอนมีบุคลิกภาพที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส มีชีวิตชีวา เป็นกันเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีอารมณ์ขัน รอบรู้ และมีความรู้ลึกซึ้งสนุกสนานไปกับการสอนและการดำเนินกิจกรรม ผู้เรียนทุกคนก็จะมีความรู้สึกคล้อยตาม พลอยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน มีความสนใจ เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนรู้ บทเรียน อยากเข้าร่วมกิจกรรม และมีพฤติกรรมทางปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อบทเรียนและผู้สอน

องค์ประกอบอีกประการหนึ่งก็คือการที่ผู้สอนรู้จักธรรมชาติ ความต้องการ แนวความคิด ความสนใจโดยทั่วไป และในขณะที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้นของผู้เรียน นั่นก็คือการมีความรู้ความเข้าใจในจิตวิทยาการศึกษา การเรียนรู้และรับรู้ เด็กและเด็กวัยรุ่น ฯลฯ แล้วสามารถกระตุ้นหรือเร้าผู้เรียนให้แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หรือสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน แต่จะต้องไม่ขัดต่อวินัยและระเบียบวัฒนธรรมอันดี

ทั้งต้องไม่เป็นการรบกวนชั้นเรียนข้างเคียงจนเกินไปด้วย ทั้งนี้อาจทำได้โดยการเร้าหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอบทเรียนหรือกิจกรรมด้วยการร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น แสดงบทบาทสมมติ เล่าประสบการณ์ของตน เล่าเรื่องตลกขำขันที่เป็นการยกตัวอย่างประกอบ การอธิบาย วิเคราะห์ละคร หรือภาพยนตร์ การแสดงที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับเนื้อหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาภาษาไทยจะเกี่ยวข้องมากและอาจกระทำได้ง่ายหลายเรื่องหลายตอน

อนึ่งการเล่าเรื่องที่เป็นความรู้ประกอบ หรือเกร็ด เช่น เกร็ดความรู้ หรือเกร็ดประวัติศาสตร์ ตลอดจนข่าวที่สำคัญ ข่าวประจำวัน ข่าวบุคคลสำคัญ หรือเหตุการณ์ที่สำคัญ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ก็นับว่าอาจใช้เป็นสื่อเร้าความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น ตลอดจนอยากติดตามการสอนของครู เกิดความสนุนสนาน ไม่เบื่อหน่าย และเป็นแนววิธีการสร้างบรรยากาศที่ดี ซึ่งจะเอื้อต่อการเรียนการสอนที่ได้ผลดีซึ่งควรจะนำมาใช้ประกอบด้วยเช่นกัน

นอกจากที่ได้กล่าวไปแล้ว สิ่งที่เรียกว่า “คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของครูดี” ซึ่งได้แก่การมีศาสตร์ หรือความรู้วิชาการอย่างดีและกว้างขวาง, การมีศิลปะการสอน คือความสามารถและการมีทักษะเป็นเลิศทางการสอน ตลอดจนการมีศีลธรรมจรรยาบรรณครูดี คือการมีระเบียบปรัชญาในชีวิต มีจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบ และเป็นแบบอย่างที่ดี ก็นับว่า “เป็นองค์ประกอบและสื่อเร้าความสนใจผู้เรียน” อยู่ในตัวของครู ทั้งนี้ครูจะต้องรู้จักแสวงหาคุณลักษณะที่ดีและสร้างให้มีในตนเอง แล้วนำมาใช้ก็จะเกิดผลดีได้อีกทางหนึ่ง

คำจำกัดความในลักษณะของพฤติกรรมของทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ¹

จากทฤษฎีทางจิตวิทยาและสิ่งที่พบเห็นในห้องเรียน เราอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมต่อไปนี้เป็นพฤติกรรมที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดี และทำให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น

การเคลื่อนไหวของครู หมายถึงการเคลื่อนที่ของครูจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งอย่างมีจุดหมาย (ไม่ใช่เคลื่อนไปอย่างเลื่อนลอยหรือเดินไปมา) ยกตัวอย่าง เช่น เดินไปที่กระดานดำ เดินไปดูงานของนักเรียน เดินไปพูดกับนักเรียน ฯลฯ

ท่าทางของครู หมายถึงการเคลื่อนไหวต่างๆ ของร่างกายเพื่อเร้าความสนใจ เพื่อเน้นความสำคัญ เพื่อแสดงอารมณ์ เพื่อบอกรูปร่าง ขนาด และความเคลื่อนไหว ฯลฯ

การเปลี่ยนวิธีพูด หมายถึงการเปลี่ยนวิธีพูดอย่างกะทันหัน ได้แก่ การเปลี่ยนน้ำเสียง เปลี่ยนความดังของเสียง หรือเปลี่ยนจังหวะพูด (รวมทั้งการเน้นคำบางคำหรือบางวลีด้วย)

¹ Ibid pp 17 19

การเปลี่ยนจุดประสาทสัมผัส หมายถึงการเปลี่ยนประสาทสัมผัสการรับรู้ของนักเรียน เช่น จากการฟังไปเป็นการดู จากการอ่านเป็นการเขียน จากการอภิปรายเป็นการลงมือทำ และการเปลี่ยนจุดสนใจโดยยังคงประสาทสัมผัสเดียวกัน เช่น จากการดูกระดานดำไปดูภาพยนตร์ จากการฟังครูพูดไปฟังเสียงจากเทป จากการเขียนไปเป็นการทำหุ่นจำลอง

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมพูด หมายถึง การที่นักเรียนพูดเมื่อครูถามหรือพูดเพื่อสนองความต้องการของครู (ทั้งนี้ไม่รวมการที่นักเรียนตอบคำเดียว เพราะถือเป็นการค้นจังหวะการพูดของครู)

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรม หมายถึง การที่ครูให้นักเรียนได้เคลื่อนไหว เช่น ช่วยหยิบอุปกรณ์การสอน แสดงละคร

หมายเหตุ

ก. การเคลื่อนไหวที่ทำเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนท่าทางหรือการเปลี่ยนลีลาการพูดตาม ถ้าทำเป็นประจำอยู่แล้ว จะน่าเบื่อพอๆ กันกับที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เลย และยังทำให้ไม่น่าสนใจด้วย

ข. ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ เป็นเพียงบางวิธีที่ครูที่แปรเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนได้วิธีอื่น อาจทำได้โดยเปลี่ยนเนื้อหาวิชา หรือเปลี่ยนจากการให้งานทั้งชั้นมาเป็นงานกลุ่ม วิธีการแปรเปลี่ยนพฤติกรรมทั้ง 6 ประการที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงพฤติกรรมที่มีหลักฐานสนับสนุนมากที่สุดเท่านั้น และเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมที่จะนำมาฝึกหัดในการสอนแบบจุลภาค

ค. การแปรเปลี่ยนความสนใจ เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งแต่ไม่ควรจะทำจนลืมนึกถึงปัจจัยการสอนอื่นๆ ควรพิจารณาการแปรเปลี่ยนอย่างใดจะเหมาะสมที่สุดกับบทเรียนที่กำลังสอนอยู่ด้วยการสังเกตการเคลื่อนไหวเพื่อแปรเปลี่ยนความสนใจอย่างมีระบบ

การสังเกตการเคลื่อนไหวของผู้สอนนี้ ทำโดยการบันทึกพฤติกรรมการเคลื่อนไหวที่สำคัญๆ ทุกอย่างที่เกิดในช่วง 30. วินาที

การเคลื่อนไหวของครู บันทึกการเคลื่อนที่ของครูจากที่หนึ่งไปยังที่หนึ่ง

เฉพาะการเคลื่อนที่ซึ่งสัมพันธ์กับบทเรียนที่กำลังสอนอยู่

- ตัวอย่างพฤติกรรมที่ควรบันทึก
- เดินไปที่กระดานดำ เพื่ออธิบายแผนผังที่ติดอยู่บนกระดานดำ
  - เดินตรวจงานนักเรียนทีละคน
  - เดินไปหานักเรียนและพูดคุยด้วย

ตัวอย่างพฤติกรรมที่ไม่ต้องบันทึก

- เดินไปเดินมา
- เดินไปเปิดหน้าต่าง

ท่าทางของครู

บันทึกท่าทางและการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งจงใจกระทำเพื่อเรียกความสนใจจากนักเรียน เช่น การใช้อารมณ์ การเน้นความสำคัญการบอกขนาดรูปร่าง ความเร็ว และทิศทาง เป็นต้น

ตัวอย่างพฤติกรรมที่ควรบันทึก

- ชี้ให้ดูสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- โบกมือปฏิเสธเพื่อแสดงว่าคลุมเครือหรือไม่ถูกต้อง
- เน้นความสำคัญของสิ่งที่ต้องการโดยเคลื่อนไหวแขนไปมาอย่างรุนแรง หรือทำท่าทางที่แปลกไปยิ่งกว่านั้น
- ควรทำท่าล้อเลียน หรือเล่นละคร

ตัวอย่างพฤติกรรมที่ไม่ต้องบันทึก

- เคลื่อนไหวแขนโดยไม่มีเจตนาว่าบอกอะไร
- ท่าทางที่เป็นปรกติวิสัย เช่น ลูบผม ดึงเนคไท ลูบคาง
- การแสดงสีหน้า หรือการเปลี่ยนแปลงบนใบหน้าซึ่งยากที่จะสังเกตเห็นแน่ชัดได้

การเปลี่ยนลีลาการพูด

การเปลี่ยนน้ำเสียงของครูที่เกิดขึ้น เช่น ดัง หรือค่อย สูง หรือ ต่ำ ช้า หรือเร็วขึ้น ซึ่งรวมถึงการเน้น คำ หรือวลี และการหยุดพูดโดยเจตนาด้วย พฤติกรรมประเภทนี้ยากต่อการบันทึก เพราะว่าทุกครั้งที่คุณพูดมักจะเปลี่ยนน้ำเสียงหรืออื่นๆ โดยที่ไม่ได้ตั้งใจเสมอ การบันทึก ควรบันทึก เฉพาะการเปลี่ยนแปลงลีลาการพูดที่ทำโดยเจตนา เช่น เพื่อเน้นบางสิ่งบางอย่าง หรือเปลี่ยนบรรยากาศ และการเปลี่ยนแปลงซึ่งท่านคิดว่า เปลี่ยนเพื่อเรียกความสนใจจากผู้ฟัง

การเปลี่ยนประสาทสัมผัส

บันทึกการเปลี่ยนแปลงประสาทสัมผัส เช่น จากการฟัง เป็นการดู จากการดูเป็นการร่วมกิจกรรม จากการร่วมกิจ

กรรมเป็นการพูดรวมทั้งการเปลี่ยนจากการฟังอย่างเดียวมาเป็นฟังและดูด้วย และที่สำคัญคือ บันทึกการเปลี่ยนสายตา หรือเปลี่ยนจุดที่ได้ยินเสียง เช่น จากการฟังครูบรรยายมาเป็นการฟังเสียงจากเทป จากการดูสไลด์เป็นการดูกระดานดำ (แต่ไม่ใช่เปลี่ยนจากดูหนังสือเล่มหนึ่งไปอีกเล่มหนึ่ง)

การให้นักเรียนมีส่วนร่วมพูด

บันทึกการพูดของนักเรียนที่ตอบสนองความประสงค์ของครู (อาจเป็นการตอบคำถาม หรือพูดเองเมื่อเจตนาเจ็บบ)

การเคลื่อนไหวทางกายของนักเรียน

บันทึกการเคลื่อนไหวของนักเรียนที่ตอบสนองความประสงค์ของครู นอกเหนือไปจากการเขียนหรือการโคลงศีรษะ

ตัวอย่างพฤติกรรมที่ควรบันทึก

- การลงมือทำงาน
- การเดินอย่างมีจุดหมาย

แบบบันทึกพฤติกรรม การเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจอย่างมีระบบ

ที่	พฤติกรรม	ช่วงเวลาของการบันทึก/ 30 วินาที										หมายเหตุ		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
1.	การใช้วาจา ภาษา และน้ำเสียงได้น่าสนใจ	✓				✓								
2.	การใช้ท่าทางประกอบการสอน				✓		✓	✓						
3.	การเคลื่อนไหว (ตัว/ที่) ขณะสอน		✓				✓	✓	✓	✓				
4.	การเน้นจุดที่สำคัญหรือควรสนใจ				✓									
5.	การทอดระยะหรือเว้นระยะ (การพูด/การแสดง)					✓								
6.	การจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรม			✓					✓	✓				
7.	การเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้วิธีให้ผ่านประสาทสัมผัสหลาย ๆ ทาง		✓					✓	✓					
a.	การใช้สื่อการเรียนการสอน	✓												
9.	การใช้สถานการณ์จำลอง												✓	
10.	การใช้เกมส์หรือการแข่งขัน									✓	✓			
11.	การสาธิต						✓	✓						
12.	การสร้างบรรยากาศที่ดี		✓							✓	✓			

หมายเหตุ ใช้สำหรับบันทึกการสังเกตพฤติกรรมในช่วงเวลา 5 นาที

กิจกรรม

1. ศึกษาทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจด้วยวิธีการ และพฤติกรรมแบบต่าง ๆ โดยละเอียด
2. เลือกฝึกทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจด้วยวิธีการแบบต่าง ๆ
3. เลือกทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจวิธีการใดวิธีการหนึ่งที่มีความสนใจและถนัด แล้วดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้
  - 3.1 ศึกษาทบทวนหลักและวิธีการโดยละเอียด
  - 3.2 เลือกเนื้อหาประวัติศาสตร์ตอนหนึ่งตอนใดประกอบ

- 3.3 วางแผนใช้วิธีการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจที่เลือกตามข้อ 3.1
- 3.4 เตรียมสื่อการฝึก (ถ้ามี)
- 3.5 ลงมือฝึกทักษะที่หน้าชั้นเรียน
- 3.6 ประเมินผลการฝึก แก้ไขปรับปรุง และฝึกซ้ำ

แบบประเมินผลการฝึกทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ

ชื่อนักศึกษาผู้ฝึก..... รหัสประจำตัว.....

วิชาที่สอน..... เรื่องที่สอน.....

ชั้นที่ฝึก..... วันที่ฝึก..... เวลา.....

ลักษณะการฝึก / ฝึกทักษะนี้เป็นครั้งที่ 1 2 3

อาจารย์ผู้สอน/ อาจารย์นิเทศก์/ นักศึกษาผู้วิจารณ์. ....

คำชี้แจง โปรดพิจารณาพฤติกรรมการฝึกทักษะการเร้าและแปรเปลี่ยนความสนใจของนักศึกษา (ใช้สำหรับกรณีการประเมินผลตนเองด้วย) จากการบินที่กภาพไว้ หรือจากการฝึกทักษะที่หน้าชั้นเรียนจริงแล้วประเมินผลตามหัวข้อและเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1- ใช้ไม่ได้ 2- ต้องปรับปรุง 3- พอใช้ 4- ดี 5- ดีมาก

ที่	หัวข้อ/ พฤติกรรมการเข้าและแปรเปลี่ยนความสนใจ	เกณฑ์การพิจารณา				
		F	P ⁻	P	G ⁻	G
1.	การใช้วาจา ภาษา และนำเสียงได้น่าสนใจ	1	2	3	4	5
2.	การใช้ท่าทางประกอบการสอน	1	2	3	4	5
3.	การเคลื่อนไหว (ตัว/ที่) ขณะสอน	1	2	3	4	5
4.	การเน้นจุดที่สำคัญหรือควรสนใจ	1	2	3	4	5
5.	การทอดระยะหรือเว้นระยะ (การพูด/การแสดง)	1	2	3	4	5
6.	การจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรม	1	2	3	4	5
7.	การเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้รับรู้ให้ผ่านประสาทสัมผัส ของผู้เรียนหลาย ๆ ทาง	1	2	3	4	5
8.	การใช้สื่อการเรียนการสอน	1	2	3	4	5
9.	การใช้สถานการณ์จำลอง	1	2	3	4	5
10.	การใช้เกมส์หรือการแข่งขัน	1	2	3	4	5
11.	การสาธิต	1	2	3	4	5
12.	การสร้างบรรยากาศที่ดี	1	2	3	4	5

สรุปผลการเข้าและแปรเปลี่ยนความสนใจในครั้งนี้ . . . . .

.....

.....

วิเคราะห์และประเมินผลพฤติกรรมการฝึก (ข้อดี และข้อที่ควรแก้ไข). . . . .

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ . . . . .

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมินการฝึก